

Ivan Domes

Vzpomínky na strýce Milana Sobotku

Březen 2024

První, dětské vzpomínky na Milana mám z počátku 70. let. Byl jsem předškolák. Jednou prostě přijel se Zdenou do Opavy takový tichý a usměvavý pán. Naše rodina byla vždycky tak nějak ustaraná. On byl v pohodě, veselý chlapík. Trochu tajemný a zajímavý. Kufr měl plný knih a měl elektrický holicí strojek....můj otec používal žiletky, z těch jsem měl respekt (tak jako z otce). Milan vypadal neškodně, byl až roztomile neobratný. Byl to asi první chlap, který byl pro mě zcela bezpečný, cítil jsem se vedle něj svobodně. Mám dvě silné vzpomínky z tohoto období.

První je tato: Milan potřeboval odeslat balík a tak jsme ho spolu balili a vázali motouzem (tak říkala bábka a děda konopnému provazu). Mnohokrát jsem při balení asistoval. Děda mě učil přesný způsob, jak se balík balí, jak se to kde má utáhnout... S Milanem to bylo jinak. Překvapivě neskutečná legrace! Balicí papír stále někde chyběl či přebýval, motouz se uzloval, zamotával.... Bylo mi jasné, že to asi nikdy nedělal a nešlo mu to... Byl u toho nešikovný a já si to užíval jako hru. Místo rozčilování se jsme se u toho oba ze srdce stále smáli a smáli... A smál jsem se ještě i na poště, balík vypadal jak "vrabčí hnízdo".

Vzpomínka druhá: Při jedné návštěvě Opavy jsme spolu vyrazili na prohlídku zámku v Hradci nad Moravicí. Milan se snažil poslouchat výklad, mě to dost nebavilo a chtěl jsem si s ním povídat. Milan mě neokřikoval a snažil se zvládnout obojí. Zajímalo mě, co vlastně dělá, a když mi řekl, že je filozof, snažil jsem se pobrat, co to vlastně je. Jak se mi to snažil vysvětlit už nevím. Ale pamatuji si závěr. Ten byl takový, že se Milan zabývá řešením problémů, jako že "nic" existuje a je to právě to "nic". Dostal jsem tenkrát první lekci z ontologie.... a dobře to dopadlo. Vzbudil ve mě zájem, který nikdy neskončil.

Později už do Opavy moc nejezdil, spíše jsme se viděli v Praze, kde jsme chodili na Celetnou a na Thunovskou, kde Milan se Zdenou bydleli v "nebytech". To už jsem neměl moc příležitost být s Milanem sám, většinou vedli s mým tátou debaty o politice nebo o umění, případně měla hlavní slovo Zdenka a Milan se ke slovu moc nedostal. Jednu vzpomínku z tohoto období ale mám. Byli jsme s Milanem na nějaké výstavě. To bylo obvyklé, měl přehled a když jsme s rodiči přijeli do Prahy, někam nás na výstavu vzal. Tentokrát to ale nebyla obvyklá výstava starého umění, které otec obdivoval, ale bylo to umění současné. Rodiče to proběhli a já šel pomalu s Milanem. O každém obraze mi povídal, proč je dobrý, co na něm je zajímavé....To jsem zažil poprvé a nadchlo mě to. Byl to úplně jiný přístup k umění, než jaký jsem u rodičů znal. Táta moderním a současným uměním pohrdal. Od té doby jsem věděl, že Milan je nejen milovník, ale i opravdový znalec umění. A na moderní umění jsem už pohlížel s respektem. Díky mu za to!

Nezapomenutelné jsou Milanovy návštěvy na faře v Jeseníku, kde jsme několik let po sobě trávili dovolenou s našimi malými dětmi. Na tři dny přijela Zdena, hlídala děti a my jsme s moji ženou Helenkou měli možnost nějakého výletu. Pak ji vystřídal Milan, děti sice nehlídal, ale byl s námi na prolézačkách, krátkých procházkách v parku a večer jsme povídali o životě, náboženství i filozofii. Občas mezi tím pracoval. Měli jsme na sebe čas a užili si ho.

Milan měl silný vztah ke zvířatům. Byl křesťanem, ale jeho postoj k životu byl až budhistický. Překvapil nás naprosto vážně míněným dotazem, zda by naše užovka červená nemohla žrát něco jiného než myši... Rozzlobil se na mého otce zahrádkáře, když házel do popelnice slimáka: "Jiří, živý tvor do popelnice nepatří!" Krmil všechny kočky z okolí a také ptáky.

Vždy měl velmi silné sociální citění, měli jsme spolu občas polemiku ohledně kapitalismu, já argumentoval praxí, on etikou. Po revoluci měl na srdci osudy těch nejchudších. Několikrát jsem byl svědkem toho, jak rozdává drobné peníze lidem bez domova. Dělal to systematicky, pravidelně. Upozornění, že je jen sponzorem jejich pití, byly marné. Imperativ pomoci potřebným byl silnější. Pokud vím, podařilo se mu jednou dostat člověka z ulice do ústavu. Příhodu mi sám vyprávěl, byla skoro detektivní. Dotyčný byl nejspíše duševně nemocný a neměl identitu. Milan houževnatou prací na úřadech jeho identitu našel, zařídil zpětné vyplacení důchodu i místo v instituci. Jako sociální pracovník byl tedy nakonec úspěšný.

Jak stárnul, bilancoval svůj život a byl k sobě hodně kritický, stěžoval si, že měl pracovat více a lépe... Občas idealizoval minulou dobu a byl více skeptický k současnému světu. Ostře viděl drancování přírody, plýtvání a různé marnosti. Milanovo odhodlání žít navzdory neduhům, vážnému úrazu a stáří bylo pro mne obdivuhodné a inspirativní. Jeho výrok: *Po devadesátce je život už jen otázka vůle* používám i při práci s pacienty, kterým dochází naděje.